

ORGAZMIN. FELSEFESİ

Tellekt

ÇEVİRİ: BEHLÜL ÇALIŞKAN

***CLAUS-STEFFEN
MAHNKOPF***

ORGAZMIN FELSEFESİ

Tellekt_29

Orgazmın Felsefesi, Claus-Steffen Mahnkopf

Çeviri: Behlül Çalışkan

Philosophie Des Orgasmus

İlk basım (çeviriye kaynak alınan basım): Suhrkamp Verlag AG, 2019

© 2019, Suhrkamp Verlag, Berlin

© 2021, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. baskı: Temmuz 2021, İstanbul

Bu kitabın 1. baskısı 2000 adet yapılmıştır.

Yayına hazırlayan: Didem Bayındır

Editör: Nükhet Polat

Düzeltili: Aylin Samancı Elmasdağ

Mizanpaj: Bahar Kuru Yerek

Kapak Tasarımı ve Uygulama: Bora Başkan

İç Kapak Görseli: Bora Başkan

Baskı ve cilt: Türkmenler Matbaacılık Reklam San. ve Tic. Ltd. Şti.

Maltepe Mah. Gümüşsuyu Cad. No: 16-18

Topkapı, İstanbul

Sertifika No: 43087

ISBN 978-625-7118-14-9

Tellekt

tellekt.com • bilgi@tellekt.com

Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza, No: 9/25 Sarıyer / İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

Sertifika No: 43514

Tellekt, Can Sanat Yayınları Yapım ve Dağıtım Ticaret ve Sanayi A.Ş.'nin markasıdır.

twitter.com/tellekt • facebook.com/tellekt • instagram.com/tellekt

ORGAZMIN FELSEFESİ

CLAUS-STEFFEN MAHNKOPF

ÇEVİRİ:
BEHLÜL ÇALIŞKAN

Tellekt

CLAUS-STEFFEN MAHNKOPF, 1962'de Mannheim'da doğdu. Müzik bilimi, sosyoloji ve felsefe okudu, Jürgen Habermas gibi isimlerden ders aldı, doktora-sını felsefe alanında tamamladı. Farklı türlerde sayısız eser besteledi, pek çok kitap yazdı. Halihazırda *Musik & Ästhetik* dergisini ve *New Music and Aesthetics in the 21st Century* [21. Yüzyılda Yeni Müzik ve Estetikler] kitap dizisini yayımlamakta. 2005 yılından bu yana Leipzig'teki Felix Mendelssohn Bartholdy Müzik ve Tiyatro Yüksekokulu'nda profesör olarak ders vermektedir.

BEHLÜL ÇALIŞKAN, 1982'de Kocaeli'de doğdu. İstanbul Erkek Lisesi'ni bitirdi. Marmara Üniversitesi'nde gazetecilik doktorası yaptı ve Türkiye'de medya, iletişim ve kültür konularında araştırmalar gerçekleştirdi, dersler verdi. 2018 yılından beri akademik faaliyetlerini bağımsız olarak sürdürüyor, Almanca ve İngilizce dillerinden tercüme yapıyor.

İÇİNDEKİLER

ŞİMŞEK ÇARPMIŞ GİBİ...	9
YAŞAMIN İÇİNDE ORGAZM	
HAYRET	17
EVRİMSEL MANTIK	25
ORGAZMIN DUYUMSALLIĞI	35
ORGAZM ENDÜSTRİSİ	45
BİR SANATTIR ÖĞLE UYKUSU	55
KARŞI CİNSİYETİN GİZEMİ	67
GELECEĞE DAİR	77
SANATTA ORGAZM	
MÜZİKAL DORUK NOKTASI	91
ORGAZMIN ŞİİRSELLİĞİ	100
SİNEMADA ORGAZM	111

ORGAZMIN FELSEFESİ

BOŞLUK	125
OLUMLAMANIN OLUMLAMASI	133
KATEGORİLER	143
EN YÜKSEK ÂNA ÇIKAN BASAMAKLAR	154
KUTLU YAŞAM	165

Şimşek çarpmış gibi...

*“Un éclair... puis la nuit! – Fugitive beauté
dont le regard m'a fait soudainement renaître.”¹*

Charles Baudelaire

Her erkek onu bilir. – Hemen hemen diyelim.

Her kadın onu bilir. – Bu maalesef doğru değil.

Bilmeyenlerse tanımak ister. Bilenler, tekrarını ister. Bilmeyenler, muhtemel ki bir şeyler kaçırdığını sezinler.

Etrafında koca bir endüstri, abartılı bir söylem gelişmiştir. Sinema ve televizyonda, gazete ve dergilerde, kitap piyasasında ve in-

1 “Bir şimşek... sonra gece! – Doğurmuş oldun beni, / Ey uçuğu güzellik, yeniden bakışınla.” Charles Baudelaire, “Gelip Geçen Bir Kadına”, *Kötülük Çiçekleri*, çev. Ahmet Necdet, Adam Yayınları, İstanbul, 2001, s. 219. (Y.N.)

ternet platformlarında boy gösterir. Biyolojik işlevi yerini epeydir muazzam bir kültür pratiğine bırakmıştır.

Cinsel hazzın doruk noktasından bahsediyorum.

Tüm yaşam alanlarımızda, düşüncelerimiz, hislerimiz, hayallerimizde, özlemlerimiz ve arzularımızda öylesine yer etmiştir ki yer ile gök arasındaki hemen her şey üzerine düşünen felsefenin neden ondan kaçındığı merak uyandırır. Düşünürleri çekingen kılan utanç mıdır? Konuya ilişkin ciddi metinlerin sayısının bu denli az olmasının nedeni terminoloji eksikliği midir? Giderek alenileşen kamusallığımızda mahremiyete duyulan saygı mıdır? Medyatik söylem elbette bu utancı bilmez; orada onun hakkında çokça konuşulur, haberler verilir, yazılar yazılır ve yayınlar yapılır. Niceliği ve niteliği açısından kendisini aşan bir anlam atfedilmiş gibi görünür.

Ancak son söz bu nazik çekingenliğe ait olmak zorunda değil. Cinsellik, özellikle de hazzın doruk noktası pek insancadır. Felsefi açıdan incelemeyi hak eder. Felsefi yaklaşım, bilimsel açıklamalarının ötesinde, fenomenlerin özüne inmeyi ifade eder; dolayısıyla doruk noktasını bütün kapsamıyla anlamak için gündelik yaşamdan gözlemlere ve estetik deneyimlere gereksinim vardır. Bu araştırma nesnesine akademik felsefeyle yaklaşmak elbette hiç uygun olmazdı. Bütünüyle *-horribile dictu²* – gayrierotik kaçardı. Felsefeler, ele aldıkları konulara üsluplarıyla uyum sağlamalı, anlatım dilinin bizzat konu tarafından belirlenmesine izin vermelidirler. İşte bu nedenle bu kitap ancak üçüncü bölümde felsefi nitelik kazanır. Cinsel hazzın doruk noktası iki açıdan yorumlanmaktadır: güzel yaşam ve genel bir dünya teorisinde taşıdığı anlamı bakımından.

Onun hakkında ancak onu kendi deneyimlerinden bilenler yazabilir. Felsefecilerin bu denli suskun olmasının nedenlerinden biri muhtemelen budur. Kendi deneyimlerinden bahsetmeleri gerekecekti. Örneğin asla mistik deneyim yaşamamış bir kişi *unio mystica³* hakkında gerçek anlamda söz edemez. Doruk noktası her ne kadar

2 (Lat.) Söylemesi bile korkunç. (Ç.N.)

3 (Lat.) Mistik birleşme. Bireysel ruhun tanrısal olanla birleşmesi. (Y.N.)

öznel bir durum olsa da nesnel tutumla araştırmalar yapmak mümkündür. Bilimsel araştırma eksikliğinden söz edilemez; bilhassa William Masters ve Virginia Johnson'ın 1950 ve 1960'lı yıllardaki çığır açan çalışmalarından bu yana. Yakın zamanda ise penetrasyonun üçboyutlu görüntüsünü elde etmek için cinsel ilişkiye giren bir çift manyetik rezonans tomografisine sokuldu. Yapılabilir olan her şey zaten yapılıyor. Peki, bunlar orgazmın özüne inmek için yeterli midir?

Fenomeni önce kendinizde, sonra da bir partnerin üzerinde gözlemlemek mümkündür. Ancak böylesi bir yöntem temsilî değer taşımaz. Başkalarını izlemek de çözüm değildir, zira kim sadece kitabına malzeme toplamak için seks partilerine ya da eş değiştirme kulüplerine gitmek ister ki? Eş dost çevresi üzerinden gözlem yapmak ise söz konusu bile olmaz. Geriye bir tek filmler kalıyor. Ancak porno ya da simülasyon olması fark etmez, yapmacıktır onlar. Demek oluyor ki, şahsi deneyim olmadan olmaz – zamanın ruhunu hissetmeden, politik ilgi, bilimsel merak duymadan ve felsefi hayrete düşmeden de.

En güzel ânın felsefesi üzerine nasıl yazılır ki? Felsefi söylem eksikliği ortada, entelektüel dil oluşmamış, 1968 sonrası hareketli dönemde dahi; şiirin katkısı ise, aşağıda göreceğimiz üzere, mütevazı. Almancanın en tanınmış yazarlarından Peter Sloterdijk, konuya dair fikrini belirtmek için erotik bir mektup roman kaleme alma mecburiyeti hissetmişti; doruk noktasının felsefesini ise ortaya koymadı.

En güzel an üzerine, cinsiyetlerin rastlaşması, kendi bedenini keşif, en mahrem ve en özel hakkında nasıl konuşulur ki? Tarafsız heyecansız, bilimsel, kitabi, edepsiz, tutuk, mizahi, flörtöz, şairane, mantık çerçevesinde, amiyane tabirle samimiyetle, bayağıca, imayla, yekten ve cepheden ya da çetrefilli ve ussal mı?

Cinsel hazzın doruk noktasını irdeleyen dilin kotarması gereken çok şey vardır: Zarif olmalıdır ama özünde dolaysız ve berrak; sadece teknik değil, aynı zamanda şairane de olmalıdır. Eleştirel bir tasvir sunmalı, ancak ayrımcılığa kaymamalıdır. Riskli bir başka

nokta da cinsiyetler arasındaki ilişkidir. Doğrusu burada insan –erkek ve kadın– her şeyi yanlış yapabilir.

Bu kitap her şeyden önce diğer *kitaplardan* beslenmiştir. Onlar diğer medya ürünlerinden daha güvenilirdir. Zira konunun öncüleri meşhur iki ciltlik raporuyla Alfred Kinsey ve Masters & Johnson'dan bu yana, halkı aydınlatmanın değil de ekonomik çıkarların izinden giden hedef kitleye yönelik pazarlama stratejileri ve gitgide başına buyruklaşan, sözünün kıymeti de kalmayan medya düzeni eliyle toplumun cinselliğe dair çıkardığı tantana gitgide abartılıyor. Kitle iletişim ortamlarında konu üzerine günbegün dönen söylentiler kuşku olmanın da ötesinde. *Sex sells*. Haliyle cinselliğin halktaki imgesi çarpık. Bir tarafta ticari menfaatlerin, öte tarafta röntgenci okurların sözü geçiyor. Sürekli birtakım istatistiklerin derlendiği sahte bir söylem yaratılmıştır, oysa istatistikler özünde şüphelidir. Bilhassa da görüşülenlerin dürüst yanıt verip vermediğini bilmediğimiz için. Sözelimi kim kendi isteğiyle erotizme külliyen kayıtsız kaldığını ya da pedofil olduğunu itiraf eder ki? Ya da kim belli sorular karşısında böbürlenmeyi aklından geçirmez? Ayrıca sorulara ilişkin kriterleri bilmiyoruz, kaldı ki çoğunun yanıtı önceden hazırdır. Bulgulara gelince, eleştirel mesafeyle sunulmaları gerekirken, aldatıcı bir değer yargısızlıkla pazarlanır. Peki bu sözüm ona sonuçlar ne anlama gelir? Sağlıklı ya da sağaltılmış cinselliğe mi işaret ederler, yoksa nevrotik bir toplumun ve çarpık cinsiyetler ilişkisinin bir başka göstergesi midirler? İktidar ne ölçüde işin içindedir, gerçek özgürlük acaba nerede başlar?

Görünen o ki yine en çok kitaplara güvenilmelidir. Ortaya çıkarmaları –yazılmaları, basılmaları ve dağıtılmaları– için gereken süre onları acelecilikten korur. Ve yüz binlerce yıllık bilgilerleriyle sanatlar. Orada aranmalıdır. Elbette tedbiri elden bırakmadan. Zira kitaplar da kusursuz değildir. Bir kitapta dizginlerinden kurtulmuş Almanlar hakkında alışılmışın ötesine geçen türlü pratikler listelenir. Şüphesiz doğru olabilir bunlar, ancak bizim toplumumuza, Almanlara mı özgüdürler?

Şimdilik akliselim, dolayısıyla şüphe yardımı koşuyor. İnsan gözlerini ve kulaklarını açık tutmalı, okumaya değer olanı okumalı,

yaraşır olanla konuşmalı, ancak kendi sezgisine güvenmeli, kuşkusuna söz vermeli ve bir taraftan da daima ilkesel bir mesafeyi gözetmelidir.

Gezeganimizde bugün cinselliği bir nebze de olsa doğru tasvir edebilmek için milyonlarca niteliksel görüşmenin yapılması gerekirdi. Kaldı ki, pek çok ülkede bu görüşmeler politik açıdan hoş karşılanmayacağından değerlendirilmeleri öylesine uzun sürerdi ki, sonunda doğru denebilecek hiçbir veri kalmazdı. Bu ikilemde felsefe yardımı koşar, zira deneyimi esas almakla birlikte onun içinde kaybolup gitmez. Ampirik dünyayı açıklayarak, anlamını –ya da anlamsızlığını– sorgulayarak ve nasıl düşünülmesi gerektiğine dair usulü saptayarak deneyimin ötesine geçer. Bir kez kendi içinde netleştikten sonra böylesi görüşmelerde doğru soruları yöneltmemiz için gerekli yöntemleri sunacak olan felsefedir.

Bu kitabın dikkatini heteroseksüelliğe yöneltiyor olması, hiçbir surette eşcinselliğin veya diğer cinsiyetlilik biçimlerinin değersiz görülmesiyle ilintili değildir. Edinilebilir cinsel kimliklerin sayısı günden güne artıyor: lezbiyen, gey, biseksüel, transeksüel, interseksüel, “queer” – bunlar heteroseksüelliğin normatifliğine hep zıttır; sorulması gereken asıl soru, heteroseksüelliğin gerçekten normatif olup olmadığıdır. Burada büyük resmi görmek kolay değildir. Araştırdığım konuya dair çoğu düşünce –bugün bildiğimiz üzere– doğal olan, hayvanlar âleminde de bulunan ve insanların hatırı sayılır kısmını ilgilendiren bu formlara aktarılır. Bu kitabın gayesi, kadın ve erkek orgazmından ziyade, genel olarak insanlarda cinsel hazzın doruk noktasını anlamaktır. Aşağıda meselenin büyük bir kısmı elbette kadın ve erkek arasındaki farklılık üzerinedir; sonuçta bu milyarları ilgilendiren bir konu ve insanlığın bekası için önemli. Metinde “kişi” genel olarak insanları, “erkek” erkek bakışı açısını, “kadın” ise kadın bakış açısını ifade edecektir.

YAŞAMIN İÇİNDE ORGAZM

Hayret

Hayret, Helenizmin felsefeyi icat edişinden bu yana canlı varoluşun en asil erdemlerinden biri olmuştur. Hayret eden kişi, şeyleri olağan kabul etmez. Şaşırır, sorular sorar ve bu süreçte şeylerden haz duymaya başlar; ilgisini çeker tüm bunlar, onu büyüler. Bu nedir? Tam olarak nedir? Nereden çıkmıştır? Nasıl çalışır? Gerçek midir? Ardında ne gizlidir?

Çocuklar hayret eder çünkü hiç görmedikleri, duymadıkları, yaşamadıkları ve deneyimlemedikleri bir şeyler gelir hep başlarına. Çocuklar en iyi felsefecilerdir denebilir; daha doğrusu felsefeye en uygun adaylardır. Öte yandan bilişsel gelişimleri, dallanıp budaklanan soyut düşünceleri kavrayacak olgunlukta değildir henüz. Yetişkinler felsefeci olur, şayet yetişirlerse. Ne var ki onlar da en çok hayret etmeyi unuttur. Sadece seyahatleyken bambaşka bir dünyaya daldıklarında ya da bir şokla yaşamları sarsıldığında kapılırlar bu hisse. Oysa böyle olması gerekmez. Hayret, bütün varoluşumuzun dayandığı temellerden biridir.

Platon şöyle der *Theaitetos* diyalogunda: “Hayret etmektir bilgelige sahiden aşık olanın tavrı, felsefenin asıl başladığı yerdir burası.” Bugün felsefe olağan bir uzmanlık disiplini, bir iş, bir meslek vasfıdır. Tek başına tüm topluma ait bir servettir adeta, etken ya da edilgen olsun bir şekilde her kadına ve her erkeğe değen bir bilgelik sevdasıdır. René Descartes *Rubun Tutkuları*’nda altı asli tutkudan söz eder: hayret, aşk, nefret, arzu, sevinç ve keder. Ona göre diğer her şey bunların karışımı ya da alt türüdür. İlk sırada hayret gelir, çünkü onsuз diğer tutkular canlanmayacaktır bile. Aslında sevebileceğimiz, belki de nefret edebileceğimiz bir şeyle ilişkimiz hayret duygusuyla başlar. Hayret neyse ki değer yargısı içermez, aşk ve nefret ya da sevinç ve kederde olduğu gibi bir karşıtı yoktur. Hayret etmeyen budala kalır. Hayret eden akıllanır. Nispeten taşkın bir his değildir hayret; ama merak ve bilme arzusu ile arasında kuvvetli bir bağ vardır.

Elbette hayret etme günümüzde revaçta değil, pek itibar gördüğü söylenemez. Çoğu kişi olumlu tutumu ifade eden tek bir kelime biliyor sanki – “cool”. Soğukluk, duygusal mesafe, kayıtsızlık niteliyor toplumumuzu. Cool olmak, fazla karmaşık dünyaya, sürekli medyada varoluşa ve apayrı alanlarda doğru dürüstlüğe dair hiper ahlaki bir söyleme karşı bir savunma refleksidir. Buna karşın felsefe, gürültüden uzakta nişler içine yuvalanır, huzuru ve berraklığı burada arar. Hayreti birkaç türe ayıralım.

İlki, bir şeyi ilk kez gören ya da yaşayan ve buna dair hiçbir söz hiçbir kavram bulamayan bir çocuğun ilkel hayretidir. Akli karışır ve ebeveynlerinin ilk izahatlarından sonra duruma alışmaya başlar. Şaşkınlık son bulur. İkincisi, dev ve ulu olanın görüldüğü an duyulan hayrettir. Sabahın erken saatlerinde açık havada küçük bir pervaneliyle Nepal’in başkenti Katmandu’dan Everest Dağı’na uçarsanız mesela, yedi-sekiz bin metrelik Himalayalar’a, insan ayağının henüz basmadığı kutsal dağlara varırsınız. Diyecek söz bulamazsınız.

Üçüncüsü, hayret etmemedir. Aslında sokakta otomobil denen aygıtların kendi başına hareket etmesine ya da iPhone gibi ince bir nesnenin dünyadaki her şeyle ve herkesle gerçek zamanlı irtibat kurmamızı sağlamasına herkesin hayret etmesi gerekir. Ancak her ikisi ve başka binlercesi de bize doğal gelir ve çocuklar onlarla adeta doğal-

mışlarcasına bir arada büyür, öyle ki bu sıra dışılığa dair bir algı geliştirmeyiz bile. Üzerine düşündükçe hayret etmemeye hayret edersiniz.

Dördüncüsü akrobasiye, spora olduğu kadar sirke ya da hızlı tahmin yarışmalarına, mucize çocuklara ve aslında olmaması gerektiği düşünülen başka olaylara hayret etmedir. Beşincisi, geçmeyen hayrettir. Polifonik piyano tutkunları, Kanadalı piyanist Glenn Gould'a asla doymaz. Pikabın iğnesi her indiğinde bir kez daha kullaklarına inanamayarak dikkat kesilirler: "Bu gerçek olamaz, başka kimse onun gibi çalamaz."

Bu hayret etme edimleri arasında en zarif olanı *her şeye rağmen* bir şeye duyulan hayrettir. Bir konuda her şeyi bildiğimize de inansak, onu tekrar tekrar, on yıllardır da yaşasak, dolayısıyla artık hayrete bir neden de kalmasa, yine de halen hayret etmek – işte bu onun en yüksek formudur. Bitmez. Tükenmez. İşte tam da buna hayret etmeye başlar kişi. Hayretin bitmek istemezliğine hayret etme. *Cool* olmanın zıddı.

Aşk, cinsellik ve erotik bedensellikle ilgili her şeyin ait olduğu yer tam burasıdır. İnsanların birbirini sevmesi, arzulaması, çekici bulması, cinsel ilişki kurması – bu duygular öyle doğal gelir ki kişi bunların aslında hiç de doğal olmadığını yeniden hatırlamak durumunda kalır. Üreme, varlığını sürdürme güdüsünden doğar, o da mantıken yaşamın kendisinden. Yaşam bir kez var olduysa dünyada, kendini yenilemelidir; bunun için de uygun araçlar gereklidir. Peki ya aşk, duygular, coşku, vecit? Bunlara lüzum yoktur, evrim tarafından da desteklenmemişlerdir.

Aynısı doruk noktası için de geçerlidir. Altını çizerek denebilir ki, her defasında hakikaten var olduğuna ve nasıl da serpildiğine hayret edendir ona layık olan yegâne kişi. Demek oluyor ki orgazm, esaret altına girmeyi, rasyonel kontrolün ötesine geçmeyi içerir; hayretin ilkel biçimleriyle ortak yanı budur. Öte yandan, orgazm sonrasında tam anlamıyla tatmin olan, onu adeta geride bırakmış, uyarım ve gerilimden kurtulmuş olmaktan memnuniyet duyan ve artık normal olana dönmek isteyen kişi, bir anlamda en güzel âna karşı suç işliyor demektir.

Yönetmen Quentin Tarantino böylesi bir tutumun perişanlığını *Jackie Brown*'da (1997) incelikle sergiler. Filmde baş düzenbaz ve yardımcı (Robert De Niro) ve sarışın sörfçü kız bir dairededir. İlki daireden ayrıldıktan sonra, kız heyecansız ve önceden sezdirmeksizin sorar yardımcıya: “Sikişmek ister misin?” Erkek tereddütsüz kabul eder. Sahne burada kesilir, ekranda bir yazı belirir: “Üç dakika sonra.” Sahne yeniden değişir. Robert De Niro'nun kadına arkadan dayanmış halde orgazm iniltileri duyulur, üzeri giyiniktir. Poposu açıkta banyoya giderken şöyle der kız: “Fena değildi, tekrarlamalıyız.” Bu neydi şimdi? Külodu indir, fermuarı aç, kaldır, gir, birleş, boşal; hepi topu üç dakika. Ne şefkate vakit var ne de havaya girmeye, ne soyunmaya ne de ön sevişmeye. Şehvet yok. Tarantino tam da bunu gösterir. Böylesi cinsel, bütünüyle bedensel ve sözde duygusal rahatlama biçimi, idrar yapmaya benzer. (Eril) kişi sıkışmıştır ve salıverir. Ardından (eril) kişi hafifler ve bir müddet rahat eder. Yardakçı belli ki doruk noktasına vardı, sesinden belli, kadından emin değiliz. Fakat ne menem bir orgazmdı bu? Birçok erkek, bir kadın tarafından böyle doğrudan davet edilmeyi hayal ederken, yardakçı insanda adeta acıma duygusu uyandırır. De Niro zevk almış gibi görünmeye de çalışmaz. Yüzünde acı çeken birinin ifadesini taşır hâlâ.

Hayır, orgazm her defasında sanki ilk kez yaşıyormuşçasına müthiş ve eşsiz bir deneyim olmalıdır. Sürekli yeniden hayret etmelidir kişi onun var olabildiğine. Her defasında serseme dönmelidir bu yaşantıyla. Onu sıradan bir olay, dış fırçalamak ya da posta kutusuna bakmak gibi her hafta veya her gün görülen bir iş sanan kişinin hayret etmesi mümkün değildir. Bu yüzden de orgazmı kaçıır. Belki yaşar onu, ama bir şeyler eksik kalır.

Gündelik dil cinsel imalarla doludur. İtalyanlar *che cazzo* diye küfrederken penisi kasteder yahut (testisleri ima ederek) *che palle* der. Almanlar daha çok boklu sözlerle söver, Amerikalılar dört harfliyle – “*fuck*.” Fransızca bir erotizm sözlüğü cinsel ilişki hakkında 1.300, erkek ve kadın cinsel organları hakkında ise 500'er sözcük ve deyim içerir. Orgazm elbette orgazm demektir. Alman *Duden* sözlüğü “doruk noktası” ve “klimaks” der, bazı film ve şarkılarda olduğu gibi. Ernest Borneman'ın 700 sayfalık *Der obszöne Wörtsc-*

batz der Deutschen [Almanların Müstehcen Söz Dağarcığı] kitabında eşanlamlıları olarak “şimşek, bomba, ıslak mezar, ıslak ölüm” yazar. Okumuşlar şairane *petite mort*, “küçük ölüm” kavramını bilir – bu ince diyalektiğe daha sonra değineceğiz. Cinsel hazzın doruk noktasından söz edecek olana *tek* kelime kalıyor geride, o da bu yüzden epey yaygın. Etrafında koparılan yaygaraya bakınca epey tuhaf geliyor insana.

Orgazm sözcüğünün kökeni Eski Yunancaya dayanır; *orgasmos* şiddetli uyarım demektir, eylem halinde ise “dolup taşmak, yanıp tutuşmak, şiddetle arzulamak” anlamına gelir. 19. yüzyılın başlarındaki bir sözlükte “kan ve döl suyunun kabarması veya şiddetle uyarılması”, 1900 dolaylarındaki bir ansiklopedide ise “suyun taşması; ayrıca önemli organlara doğru şiddetli kan birikmesi, kan hücumu, yine herhangi bir yere yönelik kuvvetli dürtü, uyarım, özellikle duyuşsal uyarım, cinsel dürtünün uyarılması” olarak tanımlanır. *Brockhaus* sözlüğünün son baskısı daha abartısızdır: “Cinsel zevkin doruk noktası ve onu izleyen oldukça hoş bir rahatlama hissi (‘tatmin’).” Böylesine sade bir tanım aslında türlü bakış açılarını yansıtır: devimsel, müküler, psikolojik, hormonal, psişik, zihinsel, sembolik, iletişimsel, bilişsel; kimileri için tinsel, törensel, dinsel. Cinsel perhize girenleri vicdanlarıyla çatıştırır. Yaratıcı ruhlar ondan ilham alır.

Orgazm, üreme gayesine eşlik eden farklı işlevler görebilir ve türlü anlamlar kazanabilir. Birileri için sadece bir hafiflemedir, bir nevi dürtü ve güdülerden kurtulma, öfke ve sosyal adaletsizliği savuşturma – çoğunlukla da erkeklerde. Diğerleri için metafizik boyutlara geçişin sınırındaki bir deneyimdir. Ya da kişinin önsezileriyle, yaratık ve yaratıcı olma hallerinin kökenindeki hiçlikle bağını kuran bir yaratıcılık havuzudur. Sıklıkla da salt zevk ve hazzı ifade eder ve sağlığa da iyi gelir. Kimileri vecde kapılır ve başka bir âleme geçer onunla. Onu zindeliğin esas ispatı, bir öz olumlama olarak görenlerin ve kimi zaman sadece ona varmaktan (ya da halen varabilmekten) haz duyanların sayısı hiç de az değildir. Orgazm virtüözleri –böyle denir onlara– varlığın, kozmosun ve nihayet Tanrı’nın sırrına erer onunla.

Tesiri –ki bunu genellemek mümkündür– şiddetlidir ve esasen müspettir. Sürekli bir yenisinin peşine düşülmesinin nedeni budur.

Ne kadar çok tatmin ederse bu tatmin o kadar yinelenmek istenir. Akabinde arzunun dindiği, nihai, tabiri caizse kusursuz bir doruk noktası yoktur. Oysa kimi zaman da öylesine yoğun ve muazzam yaşanır ki yaşam arzusu neredeyse ölüm dürtüsüne yenik düşer ve sonsuz gerilme ve rahatlama döngüsünden kurtulmak istenir. Bu yüzdendir ki orgazma “küçük ölüm” –*petite mort*– de denir.

“Geliyorum” denir. Aslında, “geliyor, içimde geliyor” daha doğru bir ifade olacaktır. Zira etkenlik, edilgenliğe dönüşüverir; ben, kendinden kurtulur. Önce gayret etmelidir, sonra varış gerçekleşir, deneyime teslim olma, kabulleniş, tecrübe ediş. Asıl mesele şudur: Erkek ya da kadın yaşadığı deneyimi aynı zamanda gözlemliyor mu yoksa gözleri kapalı kendini coşkuya teslim mi ediyor? İdeali ikincisi olurdu. Zira orgazmı yaşayan kişinin onu gözlemlemesi zordur çünkü ânın dışına çıkarak onu izlemesi gerekir; fakat bu sefer de doruk noktasının ancak yarısına erişilir ve gözlem hata verir. Mutlaka onu durdurma, yakalama arzusu belirir, fakat buna hep geç kalınır. Bilişsel bir uyanış ancak son saliselerde mümkün hale gelir.

Orgazm sözcüğü türlü neolojilere davet eder. Film orgazmı, müzik orgazmı, porno orgazmı, solo-orgazm, düo-orgazm, orgazm endüstrisi, orgazmotop bizim kullanacaklarımızdan bazıları. Yeri gelmişken bu terimlerden birini açıklamakta fayda var. Düo-orgazm, birbirini seven iki kişinin aynı anda vardığı doruk noktasıdır. Gayenin senkronizasyon olduğu bu ideal, Paris’te tam o anda kaç kişinin orgazm olduğunu merak eden *Amélie*’nin masalsı dünyasında da yer bulur. Cevap 15’tir – epey fazla, hesabı gözden geçirmeli. Filmdeki sahne istisnasız düo-orgazmları gösterir – pek ihtimal dışı. Fransa için, Paris için ne de güzel, gerçekten masalsı bir dünya. Ancak bir kere gerçekleşti mi potansiyeli katmanlanmış aşk gibi deneyimlenir. Henry Miller’ın *Seksus* romanında dediği gibi: “Az sonra rahata erecektik, boşaldıktan sonra erikler, kayısılar yağarken gökten. Son itiş, ateş söndürülünce sıcak, beyaz küllerin ağır akışı... Kusursuz bir bitiş: Floş royal. Onu *bildim* ve o beni *bildi*.”¹ Bu yöntemle, aynı anda

1 Henry Miller, *Seksus*, çev. Zehra Enger, Telos Yayıncılık, İstanbul, 1995. (Ç.N)

orgazm olanların sayısına göre triorgazm ya da kuartroorgazm gibi terimler de öne sürülebilir. Böylece, edebiyat bundan vazgeçmek istemeyecek olsa da büyük bir hızla hayli ihtimal dışı hale gelir.

En güzel ânın felsefesi son derece özgül bir en güzel âna ilişkindir. Bu an bir çocuğun doğumu değil, ilk bakışta aşk değil, nişanlanma değil, bir dünya şampiyonunun ya da seçilmiş başkanın zaferi değil, 1945'te İtalya'da savaşın bitişini müjdeleyen kilise çanları değil, matematikçi Andrew Wiles'ın, sayılar kuramının ancak üç yüzyıl sonra çözülebilmeye en büyük sırlarından Fermat'ın Son Teoremi'ni kanıtladığında kapıldığı his de değildir; her insanın özel yaşamında yüce, kısmen de yıkıcı bir anlam kazanan sayısız anlardan değildir.

Cinselliğin bize armağan ettiği en güzel ânın, doruk noktasının felsefesidir bu. Bu kitap bir yöntem geliştirmeye çabalar, ancak akademik anlamda değil; keza tez ya da bilimsel makale değildir. Konuyu fenomenolojik bakışla ele alır, ona esaslı bir hayretle yaklaşır; evrim kuramı ve biyolojiyle, estetikle, kültür kuramıyla, toplumsal cinsiyet kuramıyla, politikayla yaklaşır. Dinî ve kozmolojik taraflarına temas eder, sanata, müziğe, sinemaya ve edebiyata da uzanır. Üçüncü bölümde tam manasıyla felsefidir ve etik, mantık, ekonomi ve ontoloji açısından bakar konuya. Ancak bu kitap gündelik meselelerde başvurulacak tıbbi, terapötik ya da ezoterik bir rehber değildir. Bunlardan bolca var zaten.

Biliminsanlarını ve felsefecileri tanıyacağız, yüzümüzü sanat eserlerine ve müzik parçalarına döneceğiz, filmlere bakacağız. Politikayı, feminizmi ve dini sorgulamaktan kaçınmayacağız. Doğabilimsel bilginin karşısına tekrar tekrar kültür, toplum ve tinbilimsel fikirleri çıkaracağız. Söz sırası sözüm ona sıradan kadında ve erkekte olacak. Sorular soracağız; çünkü hayret kişiyi bilgiye ulaştırmanın da ötesinde onu başka sorulara, kimi zaman da yanıtlanamayacak denli kökten sorulara götürür.

Bu kitabın kotaramayacağı bir şey varsa o da orgazmın kültürel tarihidir. Şunu demekle yetinelim: Doruk noktasının, hadi diyelim son 5.000 yıllık dünya kültürleri tarihindeki yerini tanımlamak güç-

tür, zira yazılı tarihsel kanıtlara olsa olsa ancak üstü kapalı konu olmuştur. İlkın dünyanın bilimselleşmesi çağında ortaya çıkmış, 1870 tarihli bir yabancı sözcükler sözlüğünde ise *Ädöologie* maddesi altında, “tenasül uzuvlar öğretisi yahut hayâ ya da edep öğretisi” olarak tanımlanmıştır. Bu konuda Jonathan Margolis’in bizim de yer yer açıklamalarına değineceğimiz kitabını önermekle kalalım.

Özellikle mastürbasyona, orgazmın yaşamımızdaki yerine, sanatların yarattığı hayal kırıklığına, orgazmın çoğunluktaki sol kanat felsefecilerle neden ters düştüğüne ve niçin doğası gereği feminen olduğuna dair bazı şaşırtıcı tezler ileri süreceğiz. Yani: Orgazma mastürbasyonla gelinir. Orgazm, doğamıza içkin varoluşsal bir öğedir. Ne pop müzik ne de edebiyat bugüne değin bize bir orgazm romanı (ya da şiiri) veyahut orgazm müziği sunabilmiştir. Orgazm, negatif felsefenin eksik kalmış yanıdır. Ve dünya, orgazmın feminenleşmesine ihtiyaç duyar. Erkek orgazmını norm sayarak fikirlerinin çıkış noktası kabul eden yaygın söylemden kendimizi böyle ayırabiliriz.

Doruk noktası, düşünmek için farklı branşlardan bolca malzeme sunar. Fenomenoloji neden var olduğunu sorgular. Evrim teorisi nasıl evrimleştiğine yanıt arar. Biyoloji üremedeki ve biyososyal yaşamdaki işlevini tanımlar. Zorluk çıkardığında devreye tıp ve cinsel terapi girer.

Orgazmın estetiği üç anlam taşır. Bir taraftan görünüşünü, sesini, kokusunu ya da duyuşsal niteliklerini, verdiği hissi sorgulayabiliriz. Öte taraftan sanatların, mesela müziğin, edebiyatın, özellikle de lirik şiirin, resmin, fotoğrafın, sinemanın doruk noktasını nasıl işlediği sorusu düşer aklımıza. Nihayet, kendisini bir “estetige” dönüştürene değin bizim onu nasıl şekillendirdiğimize kafa yorarız.

Psikoloji, orgazmın yaşantısal niteliğiyle uğraşır. Orgazmdan nasıl bahsedeceğimiz sorusu buna sıkı sıkıya bağlıdır. Ekonomik (ya da ekolojik) tarafına bakıldığında niceliği, yani ne sıklıkta “gelindiği” önem kazanır, edep ve ahlak meselesindeyse odakta daha çok “doğru” davranış yer alır. Politik boyutu cinsel özgürlük hakkının, kadınların ve azınlıkların özgürleşmesinin peşine düşer; dinin mo-

dern dünya toplumundaki rolüne ilişkin sorgulamanın yanı sıra cinsel eğitime dair uygun ölçütlerin neler olduğu sorusu da bu kapsama dahildir.

Orgazma bir de felsefi açıdan bakıldığında ise –bu kitabın üçüncü bölümünde yapıldığı gibi– mesele dallanıp budaklanır. Orgazmın bir mantığı var mıdır? “Varlık” olarak teşkil ettiği nedir? diye sorar ontoloji. Orgazmın dünyanın fiziğiyle veya daha spesifik bağlamda kozmolojiyle ilişkisi nedir? Yaşam felsefesi, güzel yaşam denilen yerde en güzel ânın nerede duracağı sorusuna yanıt arar.

Tüm bunlara bakarak orgazmın küçük, kısa süreli, ancak bir düzine bilim dalıyla bağlantılı bir deneyim olduğu söylenebilir. Burnunu her yere sokar, dahası kendi felsefesine sahip olmaya elverişli bir adaydır. Böylesi kimin aklına gelirdi? Buna dahi hayret etmek mümkün.

Evrimsel mantık

Gündelik yaşamda da hayret etmeden duramazsınız. Bir mülk sahibi şehrin kıyısında yepyeni bir villaya taşınır, sulama sisteminin beslediği ve çim biçme robotunun yeşilliklerin bakımını üstlendiği bahçesini yaptırır. Güvende olduğunu zannederken bir sabah balkona çıktığında hiç ummadığı halde yeşilliklerin ortasında beyaz bir mantar keşfeder. Dün orada değildi mantar, birkaç gün sonra da büzüşüp kahverengi bir spor yığımına dönüşerek tekrar yok olacak. Bu nasıl mümkün olabilir? Ya da yan bahçeye bakar ve Fibonacci dizisi nizamında bir günebakan rozeti görür. Bu nasıl olabilir, diye sorar hayret içinde kendine.

Evrin teorisi ortaya çıktığından bu yana geçen yaklaşık 160 yılda birçok şey açıklanabilir hale geldi. Bu son derece başarılı teori, basit bir temel fikirden hareket eder: olan her şey, olmuş olandır; bu sadece bireyi değil, cinsi ve familyayı da kapsar: bitki, hayvan, insan, hatta mantar. Olmuş olmak uzun, çok uzun bir geçmişi kapsar; bu yüzden köktenci Hıristiyanların akıllı bir tasarımcının dünyayı birkaç bin yıl önce olduğu gibi yarattığı inancı saçmalaktır. Her gün

Orgazm basit bir mesele değildir. Biyolojik ve kültürel, bedensel ve ruhsal, duygusal ve semboliktir. Kadına ve erkeğe özgü olmasının yanı sıra derin bir şekilde insanidir.

Mahnkopf, orgazmın felsefi derinliklerine inerken sanatı, bilimi, edebiyatı, filmi, müziği, entelektüel söylemi günlük deneyimle; politik olanı ise tutkulu ve tatmin edici bir mutluluk ütopyasıyla birleştiriyor. *Orgazmın Felsefesi* mutluluk, özgür bir toplum ve iyi yaşam üzerine düşünmek isteyenler için kapsamlı bir çalışma.

"Kendine gelmenin, en geniş kapsamıyla kendini duyumsamanın, beden, ruh ve tin arasındaki uyumlanmanın mekânı ve zamanıdır en güzel an. Yaşamın ve ölümün eşleştiği yerdir. Kişinin kendi cinsiyetliliğinin, yaratıcılığın, hayvanlığın ve dolayısıyla canlılığın derin ifadesidir. Ayrıca evrimsel bir vazifenin ifa edilişi şeklinde tezahür eden ve bütün dünyayı ilgilendiren bir işlemdir."

Tellekt

www.tellekt.com

ISBN 978-625-7118-14-9

9 786257 118149